

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10	frt.	o.	6.
Félévre	5	"	50	kr.
Évnyegyedre	3	"	"	"
Egy órára	1	"	"	"

Szerkesztői szállás:

belső tordantozsa 122 szám.

Kiadó hivatal:

középtusa Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorát 1-szor 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstein és Voglernd (Nener-Markt 11 szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilttéri cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY“

1870. oct.—dec. évfolyamára.

Előfizetési-díj:

octob.—decemberi évfolyamra 3 frt., egy órára 1 frt. o. é.

A

„K. KÖZLÖNY“

magán távsürgönye.

Feladatott Pesten okt. 17-én 8 ó. 30 p. estve.
Érkezett Kolozsvárra 18-án 2 ó. — p. éjjel.

Tours, Jaisset Monadmirál nyolczadikán fényes győzelmet aratott Bondynál. Garibaldi Vagese vonalon franktireurók parancsnokává neveztetett, lapok biztosítéka el-töröltetett.

Az „országos honvédség-egylet“ 476-ik számú aláírási íve szerkesztőségünk-nél van letéve; aláírásokat, adakozásokat elfogadunk f. october hó végéig. E szent ügyet a lelkes honleányok és hazafiak figyelmébe ajánlja

a „Kol. Közlöny“ szerkesztősége.

Oroszország készülődései.

— Mig az orosz lapok és diplomaták azt erősítik, hogy egyetlen orosz katona sem mozdult ki helyőrségéből, a moldva oláh fejedelemségekből ép az ellenkezőt jelentik a lapjainkhoz érkező eredeti tudósítások.

A „Reform“ nak oct. 8-ról azt írják Bukarestből, hogy Moldva Oláhország egy orosz in vasio előestéjén áll. Oroszország készül lefejtetni magáról az 1856 ki párisi szrrződésnek nyitját, s e célból Londonban tapogatózik; ha itt nem találva heves ellenmondásra, a diplomatiati actiót folytatná; ha igen, akkor a keleti conflatio kikerülhetlen. Levelező némi túlzással azt állítja, hogy Oroszország „ma már képes egy hét alatt 250,000 emberrel megsejteni a fejedelemségeket a tüzéség el van látva lovakkal, a az orvosi kar és tábori táviró berendeztetett.“ A doni kozákságot is újra szervezik, s „Bessarabiában soha sem állott annyi katona, mint e pillanatban, a fegyverkezés szemmel látható.“ Ezért a moldva oláh kormány levert; a fejedelem a külbatalmak ügyvivőivel conferal. A vörösek várják az orosz. I. Károlynak nincs pártja, nincs ereje. A bolgárok az orosz segélyllyel nagyra vannak. Moldovában hemzseg a sok orosz ügynök. A fejedelemségek pénzügye zilált; a hadsereg gyenge és megbízhatlan. A porosz ügyvivő sokat conferal az oroszokkal s a levelező azt véli, hogy „egy követ út az orosz-szal“; az angol consul tartózkodó. A török nem lesz képes 150,000 embert e fejedelemségek oltalmára küldeni; a magyar-osztrák csapatok összpontosítása Erdélyben elmaradt, mert az orosz Galiczia határain is csapatokat állított fel. Pár nap óta híre jár, hogy a fejedelem Livadiába készül a szultán látogatására, ettől jó fordulatot várnak a remegők; de aligha változthatat valamit Epreano Gorttskoff tervein. „A kancsukalet tehát (Moldva-Oláhországban) elhaladhat, de el nem marad“ — írja a levelező.

A „Pest. Lloyd“ konstantinápolyi tudósítása szerint Károly fejedelem ügynöke már kérdést is tett a portálát az iránt, mit tevő legyen a román kormány az orosz betörés esetére? Hanem ma (oct. 7.) már nyugodtabban beszélnek a dolgról. Azt állítják, hogy a Bessarabiában előre indult 80,000 orosz megállási parancsot kapott és csak 4 lovas-ezred, 2 huszárs, 2 kozák maradt a határszélen. Némelyek a megállás okát abban vélik feltalálni, hogy Oroszország a Thierssel tartott conferentiát után Franciaországgal készült szövetségre s így ez esetben nem kőne ki még egy második ellen-

séggel is. Mások az orosz kabinet megtartózkodását a magyar kormány erőlyes magatartásának tulajdonítják, kijelentvén ez utóbbi azt, hogy Oroszország Törökország ellen intézendő támadását casus bellinek tekinten s azonnal beelegyednek a harciba. Mások meg azt erősítik, hogy mindez csak arra czélzó vaklárma, hogy Ignatieff föllépése támogattassék a demonstratiók által; de Oroszország nincs elegendően felkészülve a harcra s az előhaladt idő miatt sem kezdend most hadjáratot. „Bajos tudni — mond levelező — mi való mindebből, de füst nem indul tűz nélkül.“ Ignatieff csakugyan elutazott Konstantinápolyból, tiszser is készült ez útjára. Pétervárra megy, hová öt néhány törökországi elégedetlen főnök követni készül, hogy Oroszország protectioját és támogatását kikérjék. A „Pest. Lloyd“ tudósítja sem látja megnyugtatónak az állapotot, mert a mi ma visszavonatik, holnap ismét elrendeltethetik, mivel viszonyaink a szomszédal oly vékony szálon függenek egybe, hogy azt nem egy orkán, hanem az északi szél fuvalma is szétszakaszthatja.

Az orosz haderőkre nézve ugyan a „Pester Lloyd“ következő adatokat közöl egy épp most Berlinben megjelent munkából. 1860-ban állott az activ hadsereg 361,000 emberből 856 ágyúval, a tartalék had 290,000 emberből 640 ágyúval; jelenleg az európai Oroszországban álló gyalogság tesz 492,000 embert, 20,000 vadászt, a lovasasság 33,000 főre, a tüzéség 28,000 emberre meg 141 üteggel, a mérnökari csapatok 11,500 főt számlálnak. Tehát az orosz rendes haderő Európában 584,000 ember 1128 ágyúval, s ha a kaukázusi serget is hozzáadjuk, lesz: 688,000 ember és 1304 ágyú. Tartalék ezeken kívül csak az újonczokat betanító kaderekből áll. De van 25,000 főnyi vár-örző gyalogsága és 6000 főnyi vártüzésége, végül 46 zászlóalj, helyőrségi csapatjai az egész birodalomban szétszórva. A rendetlen hadsereg 15 osztályból áll; 12 osztályt képeznek a kozákok, kik közül a doniak 66 ezredet állítanak 14 ütég ágyúval, a kaukasiak 28 lovas ezredet, 11 gyalog zászlóaljat és 5 lovas üt eget. A többi kozákság, melyet belszolgálatra és a határok őrzésére használnak, áll 50 lovas ezredből, 23 gyalog zászlóaljból és 7 lovas üt egből.

Most, midőn a keleti kérdés réme ismét kísért, nem fölösleges ez adatokat figyelemre méltatni s a szomszéd fejedelemségek viszonyait sem tévesztetni szem elől.

Igazságszolgáltatásunk érdekében.

M.-Vásárhely, oct. 8. 1870.

Az állam iránt kötelességét hiven teljesítő honpolgár joggal követelheti a pontos és jó igazságszolgáltatást, a jogbiztonságot; ezt kiszolgáltatni kötelessége is az államnak, mert a honpolgárok egyesülése alkotván az államot, ennek célja s feladata csak az lehet, a mi a köz- és független államélet érdekei mellett, a magánosok érdekeinek is megfelel. A nép individualis miveltségére befolyanak a jogbiztonsági intézmények s ezek tökélye határozza meg az állam culturájának mérlegét.

Nálunk az ilyen intézmények még a kezdetlegesség stadiumában állanak. Igazságszolgáltatásunk ujjaszervezése küszöbön áll ugyan, de csak csigaléptekkel halad. Pedig jelen viszonyaink közt minden elszalasztott perc káros, botrányos és veszélyt okozó. A peres ember keserűséggel fut-fárad, vagyona fel van emészte, tudja, hogy pere becsomóztatott, s mégis hónapról-hónapra biztatják és ítéletet még sem nyer; a másíknak fia több mint egy év óta zárva, a családja megrontva, a vizsgálat befejezve, de az ítélet még mindig késik.

Az intézmény vagy az egyén a hibás?

A közvélemény, nem ismervén az intézmény subtilitását, rendszeren a kezelőket ítéli el; sőt helylyel-közzel recriminálnak a kezelést illetőleg is. Mielőtt ezen recriminatiók alaposságát vagy alaptalanságát megvitátnók, lássuk magát az intézményt.

Bajoson fogná ma valaki meghatározni tudni azt, hogy valjón az elsőbíróságok jelenleg az igazságszolgáltatást vagy a megítélés függene-e? Annoncizozva van ugyan, hogy ügyrendtartás tekintetében az egyikőtől, fegyelmi tekintetben a másíktól. „Tehát az elsőbíróságok — mint Mahomed koporsója — két különböző elem közt lebegnek, két különböző hatalom u. m. a közigazgatás és igazságszolgáltatás gyámolítása alatt állanak,

s úgy gazdasági berendezés, mint pontos és jó igazságszolgáltatásra megkívántató leg-szükségesebb kellékek tekintetében lehető legsilányabbul vannak ellátva.

Az ügyrendtartást illetőleg a kir. ítélőtábla elnöksége szorgalmazhat tudósítás-tételt, a hozzá bejelentett hátralékos ügyesetekben, de ilyen szorgalmazások gyakran pusztában elhangzó szavak maradnak; a főispán és a bizottmányi ülés levén illetékesek a hanyag törvényszéket fegyelmi kereset alá vonni, míg rákerül az évfolyadékre a sor, míg a jó rokonság s az autonomista urambátyám-clubb megszavazzák a „deliberatum in sessione nostrat.“ — Addig a peres ember még soká keresheti lámpással az igazságot, vagy türelmesen várhatja ügye ellátását.

Avagy, hogy Besztercze- és Naszódvidéke közt pár négyszög mértföld terület létezik, melyet mindkét szomszéd sajátjának lenni vél, mely csaknem egy század óta „nebánts-virág“ az igazságszolgáltatás útja és mely — az 1862-ben cancellariai decisio által fel-állított határvonalat a megrövidített fél tiszteletben tartani nem akarván — naponkénti véres összeütközések színterévé lett; mint-hogy az említett vidékek törvényszékei (mert a törvényszék kebléi intézmény) érdekeltnek tekintetvén, a naponként fölmerülő nyilvános erőszak tolvajság, súlyos testi sértés, emberölés és gyilkosság valamennyi bűnesetei egy távolfekvő törvényszékhez delegáltak, mely törvényszék a távolság miatt gyakran kijátszatván, többnyire csak késedelmesen vagy tévesen ítélhet, s a büntettek szaporodnak, ennek is a bírák, a kezelők az okai?!

Azoknak a bírának, kik az 1867-diki alkotmányos restauratio részesei, kik hazafias maguktartása által valamennyien beszolgáltatták a szerény tégladarabot a kibékülés nagy épületéhez, s azóta, mint megyéjük köz-bizalmának megválasztottjai, odahagyván házi tűzhelyeiket, sorba léptek tanulni idegen tant és szolgálni a közügyet; kik magánügyeik mellőzésével feszített munkásság és tanulmány folytán megismerkedtek az igazságszolgáltatás nagy fogalmával és nehéz feladatával, azon bírának, mondom, helyzetük a jelen viszonyok közt valóban nem irigylendő. Mit mondjak azokról, kik 67-ben hivatalból léptek hivatalba; kiknek terhes családjuk van, s drága városban lakván, a silány 700 vagy 800 frtnyi bírói fizetésre utalvák; kik a fűtetlen hivatalszobából otthon is hideg szobába érkeznek s hivatva vannak itélni a legfontosabb jogesetekben!! Szörnyű! szörnyű egy állapot ez!!

Az első magyar jogászgyűlés igazságszolgáltatásunk ujjaalakításához alapot és elveket állított fel, most a törvényhozásom a sor szervezés és codificatio által a hagyományos mult ködköréből kibontakozni kezdett államéletünket az új kor követelményeinek és a haladó civilisationnak megfelelő igazságszolgáltatás által biztossá és nagygyá tenni; mert „a jelenkor többé nem kedvez a historiai multnak, a régi jogalaphoz újat kell csatlakoztatni, azaz „a cultura honosítása és terjesztése által az újkor eszméinek szellemében erkölcsi jogosultságot kell szerezniünk azon földhez, melyen atyáink laktak.“

K. Fr.

A közösügyi „kvóta“ 1848 előtt.

Azon szenvedélyes izgatás alkalmával, melyet ellenzékünk a kiegyezési mű ellen támasztott, különösen kedvező jelszó volt a „kvóta“, mely borzalmas szó alatt valami új, eddig soha nem viselt roppant teherrrel remítették a nemzetet. Mentől tisztábban felfogja a nemzet helyzetét, annál kisebb lesz e mumus hatása s talán a kiegyezés ellenségei sem fognak oly fennen hivatkozni az 1848 előtti állapotokra, ha azt kissé közelebbről megismerik s nemcsak a „megyeház ablakából“ tekintik. E célból különösen figyelmet érdemel Weninger Vinczeének, a közös pénzügyministerium volt osztályfőnökének egy tanulmánya, melyhez az adatokat állásánál fogva oly pontosan egybeállíthatá, mint senki más, és melyben a számok czáfölhatatlan logikájával kimutatja, hogy 1848 ig Magyarország sokkal nagyobb kvótát fizetett, mint jelenleg. A tárgy rendkívüli érdekességénél fogva közlünk itt néhány főbb részletet.

A monarchia régi háztartását nagyon bajos

a most szokásos csoportok szerint feltüntetni, mer a számvitel akkor egészen más rendszer szerint vezetett. A kiadások p. o. nincsenek az egyes közigazgatási szakok szerint részletezve, hanem „fizetések“ czím alatt találhatók egy a kancellár, mint az adószedő vagy más hivatalnok illetménye; ily közös czimek szintén a „nyugdíjak“, „lakpénzek“, „irodaszükségletek“ stb. Továbbá nehézséget képez az is, hogy a magyar és az osztrák tartományok kimutatásai nincsenek elkülönítve s így csak megközelítőleg lehet mondani, hogy a magyarországi pénztáraknál esztüztölt fizetések és bevételek Magyarország részére számítandók.

A monarchia háztartását legvilágosabban feltüntetethetjük, ha e század első felében minden tízedből két évet vesszünk.

1802-ben a monarchia összes bevételei 142 millió 978,800 pengő frtra rugtak, ebből volt rendes bevétel 70.136,811 frt, rendkívüli 72.811,989 frt. Az összes kiadás 117.708,511 frtra rugván, maradt 25.270,209 frt felesleg. Magyarország bevétele ez évben volt: 7.291,102 frt rendes, 470,243 frt rendkívüli, tehát közel 8 millió, míg a kiadás mindössze 4.375,284 frtra rugott.

A következő 1803-ik évben az összes bevétel 123.137,058 frtra, a kiadás pedig 111.254,972 frtra rugott s így 11.882,086 frtnyi felesleg maradt.

Magyarország bevétele 30.269,346 frt, kiadása 4.448,524 frt volt ez évben. Ha most tekintjük Magyarország járulékat a közös költségekhez, ilyenek gyanánt vehetjük az udvartartást, a hadsereget és államadósság kezelését. Ezekre összesen 84 millió 382,704 frt igényeltetett, mely összeg sem tisztán magyar, sem tisztán osztrák forrásokból 21 millió 757,911 frt fedeztetvén, maradt fedezendő 62.824,793 frt. Ehez Magyarország járult 25 millió 820,822 frttal, vagyis 41% százalékkal.

1804-ben az összesbevétel 134.068,948 frtra, a kiadás 137.276,076 frtra rugott és így a deficit mutatkozott 3.207,128 frt erejéig. Magyarország bevétele volt 30.994,315 frt, kiadása 4.608,203 frt. A közös költségekhez 83.787,741 frt szültségeltetett s ehez Magyarország 24.734,358 frttal, vagyis 29% % kal járult.

A század második tízedében a monarchia pénzügyei mindig siralmasabb helyzetbe jutottak, az államhitel hanyatlott, a pénzürték havatovább rosszabb lőn s végre a katastrofa a hirhadt 1811. évi pénzügyi patens képeben beköszöntött. Az államháztartás hiven visszatükrözi a helyzetet s a pénzügyi operatio következményeit tisztán láthatjuk az 1817. és 1818. évi budgetekben.

1817-ben az összes bevétel volt: 348.216,772 váltó (Schein) és 40.227,768 pengő frt, a kiadás pedig 363.949,619 váltó és 48.091,846 pengő frt; mutatkozott tehát deficitként 15.732,847 váltó és 7.864,078 pengő frt. — Magyarország bevétele volt 1.371,219 pengő és 28.288,122 váltó frt, kiadásai 291,718 pengő és 4.708,419 váltó frtra rugtak. A közös költségekhez ez évben Magyarország 12% % kal, az osztrák tartományok 62% % kal járultak, 25% % pedig más forrásokból fedeztetett.

Az 1818-ik évre már költségvetési előirányzatot találunk, mely a bevételeket összesen 49 millió 865,113 pengő és 142,868,020 váltó frtra, a kiadásokat 41.593,886 pengő és 147.920,059 váltó frtra teszi. Az államháztartás évi eredménye szerint pedig volt a bevétel 111.103,933 pengő és 314.050,884 váltó frt. A közös költségekhez ez évben a német-szláv tartományok 57% % a lombard-velencei királyság 24% % és Magyarország 18% % % kot fedeztek; Magyarország aránya a német-szláv tartományokhoz 24% % %.

1828-ban a bevétel 141.122,012 frt volt, mi-ből Magyarországra 21.511,393 frt esett. A kiadások összege 148.554,268 frt; ebből Magyarországra 6.358,087 frt esett. A közös költségekhez tehát Magyarország 22.7% % kal járult. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a közös kiadások közt foglaltatott az osztrák államadósság is és e szerint, ha a külügyi hivatal és a hadsereg czimeire 30% % -ot vesszünk Magyarországtól, az államadóssági kiadások fedezéséhez Magyarország 1828-ban 15% % % kal szintén hozzájárult.

1837-ben az összes bevétel 141.178,401 frt, a kiadás 145.054,606 frt. A közös költségek követhetők voltak: udvartartás 4.340,268 frt, központi igazgatás 35.625,515 frt. Az államadósság kamataira 47.260,710 frt. A központi igazgatás költségeinek fedezésére a lombard-velencei királyság 17.321,442 frtot fizetett s így maradt még fedezendő 18.304,073. Magyarországra 30% % -os arány szerint esett volna e czím alatt 5.491,222 frt, miután pedig Magyarország feleslege ez évben összesen 17.132,181 frtra rugott, tehát ama kvótán ki.

vül még 11.640,959 forint adózott az államadósság kamataira.

A következő 1838-ik évben a bevétel (netto) 144.834,849 frtra, a kiadás pedig 159.691,792 frtra. Az 51.143,935 frtyi közös költségek fedezéséhez Lombardia és Velence 17.421,227 frttal járult s így fedezendő maradt 33.422,108 frt. A 30%-os arány szerint ebből Magyarországra esett volna 10.062,632 frt, míg valósággal Magyarország feleslege nemcsak ezt fedezte, hanem még további 5.978,026 frtot.

Hasonló eredmény tűnik elő az ötödik évtizedben, 1846-ban az összes kiadás 230.379,657 ft, a bevétel pedig 208.505,209 frt volt. A közös költségek 59.867,549 frtot vettek igénybe, miből Lombardia és Velence 16.864,826 frtot fedezett. Magyarország feleslege ez évben 20.478,446 frtra ruggott s így a közös költségek 30%-án kívül még 5.421,096 frtot adott.

1847-ben a közös költségek összege 62 millió 383,071 frtra ruggott, s ebből a lombard-velencei királyság 16.244,783 frtot fedezett. Magyarország ez évi feleslege pedig nemcsak a még hátralevő összeg 30%-át fedezte 13.841,486 frttal, hanem ezen kívül még 3.060,821 frtot hagyott rendelkezésre.

Mint e számok mutatják, az oly dühösen megtámadott kvóta 1848 előtt, bár törvényhozássunk és politikai közönségünk előtt teljesen ismeretlenül, nemcsak tényleg létezett, hanem többre ruggott 30%-nál s hozzájárult azon államadókasságok kamatainak fedezéséhez, mely ehhez 1848-ig és 1848-ban is a nemzetnek semmi köze nem volt, s melyhez nem jogi, hanem méltányossági szempontból csak 1867-ben szabályozta viszonyát.

Egy különös párbeszéd.

Somssich Pál a képviselőház elnöke a Pester Lloydban egy politikai párbeszédet közöl, mely nem rég közte és egy északnémetországi ismerőse között Karlsruheban tartatott. A párbeszéd következőképp hangzik.

Ha Poroszország nem ragadtatja el magát, ha győzelmeinek közepette nem tér el eddigi józan és hidegen számító politikájától: ez esetben békét fog kötni, és pedig oly feltételek alatt, melyeket az európai közvélemény helyeselni fog, Franciaország pedig lealáztatás nélkül elfogadhat. Az elég eszes Bismarck, a hidegen számító Moltke nem fognak a szenvedélyektől elragadtatni s habár folyton küzdenek, ezt csak azért teszik, hogy mindkét részen csillapodjanak a felindult kedélyek, s hogy a németek belássák, miszerint győzni és hódítani nem egy, hanem két egymástól nagyon távol eső dolog, s hogy Franciaországot örökre leigázni lehetetlenség s végre, hogy Franciaország győződjen meg arról, hogy véderője egy időre megtörtént, s hogy további ellentállás neki sokkal több kárt és szerencsétlenséget okozna, mint a Poroszországtól neki bár súlyos és fájdalmas feltételek alatt ajánlott béke.

Ezt s ehhez hasonlókat mondám egyik német ismerősömnek, ki a nagy német egység hí barátja, miután Európa szebb jövőjének nélkülözhetlen feltételének s egyedüli biztos alapjának tartja s mint ilyen követi.

Folytatva azt kérdém:

— S mi esnék Európának ezen a német egységre alapított szebb jövőjéből a magyar osztrák monarchiára s különösen mi magyarok mit nyerünk általa?

— Megmondom — válaszolá; többet mint ön hiszi, de nem többet, mint a mennyit az aldu-nai kis nemzetiségek a közös német érdekekkel összehangzatban követelhetnek.

„Az aldu-nai conföderált birodalom császára, Magyar- és Horvátország, Slavonia, Dalmatia és Ruménia királya!!!“

Hogy teszik önnek e cím? Azt hiszem, hogy egy a habzburg-lotharigai dynastia mint az illető királyságok megelégedhetnek vele.

A conföderált birodalom császára hatalmas volna s külső nagy tekintéllyel bírna. Az önálló királyságok belügyeikre nézve teljesen függetlenek volnának. Ezt s annyit várhattok az egységes nagy német birodalomtól s ez több mint a mennyit saját erőttel megszerezhetek.

A nyugotfelé biztosított egységes német birodalom figyelmét szükségképpen keletfelé fordítaná, miután az, mint leendő világhatalomra nézve nagy fontossággal bírna, hogy az al-Dunánál olyképp alakuljanak az országok, hogy azoknak érdekei ne ütközzenek az övéibe, hanem találkozáva kölcsönösen biztosítsák az európai békét.

E téren — az alsó Duna területét értem — három nemzetiséggel s ugyanannyi földrajzilag elkülönített országgal találkozunk, t. i. a magyar, szláv és román.

Ezen nemzetiségek követeléseit, vagy ha jobban hangzik, aspirációit a lehetőséggel s főleg Európa érdekeivel összehangzásba hozni az egyesített Németország feladata leendő, mely feladat egyedül önök által való, de igen is az egyesített nagy német birodalom b. folyása által fog megoldatni, ezért önök közvetlen a nagy német birodalom támogatására vannak utalva, mely hivatva van segítségül lenni e tárgyban.

Önök, a nemzeti rajongáson alapuló önállósági követeléseikkel oda engedték ragadtatni magukat, hogy saját nagy jövőjüket kölcsönös romlásban hiszik és hogy mindegyik saját szerencséjének épületét a másik romjain építik föl. Mi lenne ennek következménye?

Egy irtó-háború.

Elhagyva magukat, gyilkolnak, rabolnak s pusztítják egymást tüzzel-vassal, míg — egészen kimerülve — kényszerítve lesznek, hogy hatalmas szomszédjaik védelméért kolduljanak s előbbutóbb Lengyelország szomorú sorsában fognak részesülni.

Ne vegye ön rossz borzasztó jövő, melybe szenvedélyeik vihára ragadja önöket, miután az ész óvószavait a józanság és — a mi mindezek előtt áll, az európai exigenciák és követelményeket figyelmen kívül hagyja.

Az egységes, nyugat felé biztosított nagy németbiroalom mint első, európai nagy- s majdnem világhatalomnak nem fog érdekében fekdülni, hogy északi szomszédjának consolidációját megakadályozza, ellenkezőleg egy tekintélyes, érdekközösséggel vele összekapcsolott alsó dunai birodalom hasznára válhatik, az európai egyensúlyra pedig ép oly szükséges lesz, mint egykor Ausztria.

A politikai viszonyok változnak; az államok, melyek képződésére a dynastikus érdekek nagy befolyást gyakoroltak, ma már a nemzetiségre alapítják jogosultságukat, és a mennyiben földrajzi, természeti határok ezt meg nem akadályozzák, ezen jogosultság el is ismertetik. Ezen alapon hajtjuk mi németek végre az egyesítést, ezen alapon egyesültek az olaszok, és a többi nemzetiségeknek is kell egyesülniük, a mennyiben sem kisnységük miatt nagyobb nemzetekbe ovadni, sem földrajzi helyzetüknél fogva szomszédjokkal egyesülni nem kényszerülnek.

Ez utóbbi helyzetben vannak az alsó Duna-tartományok nemzetiségei.

Mint mondtam, ezen alapon három nemzetiséggel s ugyanannyi földrajzilag elégséges elhatároltsággal találkozunk.

Ezen nemzetiségek (a magyar, szláv és román) nem oly jelentéktelenek, hogy egymásba olvadjanak, vagy szomszédjokkal egy egészet képezzenek, mindazonáltal másrésztől számra nézve nem elég nagyok, hogy az európai néptanácsban egyenként tekintélyes szavazattal bírjanak; szomszédjaik azonban, Német és Oroszország, annyira hatalmasak, hogy — a sors által e kettő közé helyezve — csak egy közös szövetségben találhatják föl létükhöz biztos garantációját.

A magyar és román nemzet már a gondviselés által egymásra vannak utalva; természetes határaikon belül egymással szoros kapcsolatot kell létesíteniük és függetlenségüket északi hódításaik ellen ép úgy mint a nyugati civilizáció békés terjeszkedése ellen megvédeni.

A délszlávok azon részét, mely Horvátországot, Szlavóniát s Dalmátiát lakja, történeti emlékek és közös institúciók fűzik Magyarországhoz és elválasztják Boszniától s Szerbiától, melyeknek — mint látszik — a gondviselés által ismét más kúldetés adatott; ezenkívül ezeknek érdeke parancsolja a két elsőhöz csatlakozni.

E három királyság, belsőleg tökéletesen függetlenül szervezve, külvédelem ellen azonban egymással összekapcsolva, oly tekintélyes államot fogunk képezni, hogy császárok az európai államok közt fontos szavazattal bírna, és tekintélyes befolyást gyakorolna, anélkül, hogy azért az egyes királyságok tökéletes függetlensége belső viszonyait illetőleg a legkevésbé is veszélyeztetve lenne.

Mindezeket meghallgatván azt kérdeztem: „És mi történetik Ausztria lajthántuli tartományai-val? — mire ő szárazon azt felelte: „Ezek Németországhoz tartoznak és a habzburgi dynastia második ágát képezve, vagy össze fognak kapcsoltatni, vagy — ha Csehországot ez inkább megnyugtítja — két részben fognak a nagy német birodalomhoz kapcsoltatni, hol oly helyet fognak elfoglalni, mint Bajorország és Baden.“

Feleletem erre a következő volt: „Ön itt nagy dolgokkal foglalkozik, miknek eldöntésénél a sorsnak fog jutni az elhatározó szó.“ A beszélgetést eszerint elég érdekesnek tartom arra, hogy a nyilvánosság elé hozzam.

A csatáról.

A „Staatsanzeiger“ cikke azon a jelen körülmények közt figyelemreméltó vallomást teszi, hogy Paris bombázására az előkészületek sok időt vesznek igénybe s hogy a német hadviselés célja ritkán volt oly nehéz, mint e perczben. Kétségtelenül érdekes vallomás a hivatalos lapból, mely ha nem is akar előkészítője lenni azon eshetőségnek, hogy még az ostrommal is fel kellend hagyni, de egy hosszú háború kilátásait teszi előtérbe. Németország roppant erővel lépett ki a harcra, akkora, hogy az ő ereje és segélyforrása csak apadhat, míg Franciaország csak most áll készenlődésbe kezdetén, és apróbb csatározásai és boszantásai a porosz erő gyengülést aránylagosan fogják eszközölni.

A „Neue Freie“-nek azt távirják Genéből, hogy

a porosz hadsereg élemezése igen sok nehézséggel jár, s az előőrsek néha több napot át burgonyánál egyebet nem kapnak. És valóban, ha gr. Bismarcknak több európai cabinethez intézett, s általunk is közölt emlékiratát vesszük, melyben kimondatik, hogy azon esetre, ha a francziák élemezés hiánya miatt adnák csak fel Párist s e tekintetben a legvégsőre hagynák menni a dolgot, könnyen megeshetnék, hogy a poroszok nem volnának azon helyzetben, hogy a roppant népességtű várost és sereget csak egy napig is elláthassák élelemmel, bizonyára csak azt lehet következtetni, hogy a poroszokta Paris alatt valóban nagy veszély, az éhbálál is nem sokára fenyegetheti.

A poroszok ugyanis Toul elcséltéig egyetlen egy vaspályával sem rendelkeztek, melylyel közvetlen közelükbe lehetett volna szállítani az élelmi szereket, s így lassankint oda jutottak, hogy fel-emésztették a Paris környékén talált készleteket, s most nagy élelemhiányban vannak, dacára annak, hogy Toulnál már szabad a vaspálya. E helyzet, mint a külföldi lapok írják, most már a legrosszab stádium felé közeledik s következményei kiszámíthatlanok. Ehez járul még, hogy Poroszország keleti részében újra feltűtő fejt az inség, mely a háború által ideztett elő.

Tours, oct. 14. (Hivatalos.) Metzi tudósítások jelentik: Egy kirohanás alkalmával Bazaine a poroszokat kiveré hadállásaikból. A poroszok ezen csatában négy lovas ezredet és 26 zászlóalj gyalogságot veszítettek. A Belle Croix erődből történt kirontás alkalmával tizenhárom porosz ezred semmisített meg.

Tours, oct. 13. A szervezésre és a hadseregben való előléptetésre vonatkozó törvények fel-függesztettek. Egy rendelet polgári személyeknek megengedi a katonai rang-fokokokat elnyerést. Epinal a poroszok által elfoglaltatott. A nemzetőrség, tartós ellenállás után, kénytelen volt a tulnyomó ellenséges tűzérés előtt hátrálni és Vertignebe vonulni vissza.

Brüssel, oct. 13. A „Ind. belge.“ jelenti Arlonból 12-ről: Thionville felől heves agyintűzést lehet hallani. Mint állítják, a Montmedyben lévő helyőrség ismét elfoglalta Stenayt.

Tours, oct. 12. A poroszok tegnap este megszállták Orleans-t; a mi csapataink a porosz tűzéréség tüzelése elől a Loire-parton vonultak vissza. A poroszok 24 bombát vetettek a városba; több házat és a pályaudvart felgyújták. Mint mondják, a maire és a püspök, mint parlamentairek, a bombázatás megszüntetését kérték.

Cambriel thnok jelenti Remiremontból: A franczia előőrsek tegnap este 15,000 porosz ellenében csatáztak, mely alkalommal a francziák maradtak előnyben. A poroszok Rambervilliersen át Epinalnak vették utjukat. A porosz lovasok Meun-, Stay- és Anneauban requirálának.

Az orleansi titkósztról eddigelő éves részletet ismerünk. Német részről az 1. bajor hadtest s a 22. porosz hadosztály, valamint két porosz lovas hadosztály, Albert herceg és Stolberg gr. hadosztályai, tehát vagy 50,000 ember vett részt a csatában; Orleans bevétele nagy áldozatokba kerülhetett, miután a város külső részén többnyire szilárdan épült házak állanak s annak belsejébe csak igen keskeny utak vezetnek.

Orleans elfoglalásánál a strategiai eredmény a francziákra nézve kedvezőtlen, a hősiesség ellenállással eléggé bebizonyítottat mégis az, hogy ezen oly heterogen elemekből összeállított hadsereg vezénylete egységes, ugyanazért annak ereje nem is töretett meg, és a Loire hadsereg további működéséről felette fontos eredmények várhatók.

Az utóbbi hadsereg — porosz jelentések szerint — a belföldi és langresi elcséltolt táborok közt foglalt állást és pedig a Marne, a Meuse, a Mosel és a Saone folyamok forrásai körül, a honnan előőrseit Epinalig (7 mértföldnyire Lunévillétől, délre a Mosel mellett) toltá előre. E mozdulat valószínűleg azért történt, hogy a Weissenburg, Zabern, Lunéville, Nancy, Toul stb. mellett élvezetű s a jelenleg a német rendelkezésre álló vaspályák, ha lehet, ismét megszakítottassanak, egy szóval, hogy a német hadsereg vasuti összeköttetéseit Németországgal ismét megsemmisíttessék.

Tours, oct. 12. A „Constitutionnel“ jelenti: Egy fatár, ki az ellenséges hadvonalon haladt el, állítja, hogy 7-kén jelentékeny csata volt Fort-Valérien és St. Cloud között, mely alkalommal a poroszok tökéletesen megverettek, hadállásaikat oda hagyták és Versaillesbe vonultak vissza.

Tours, oct. 13. (Hivatalos.) Colmarból jelentik 12-ről: Azon csapatok száma, melyek Neubreisachot ostromolják, 8000 főre tehető. A vár teljes szigorral körül van zárva. Két ellenséges csapat — mindenik 3000 emberből állva — járja be a departamentot, és mindenütt könyörtelenül gyújtogatnak.

Banneval, oct. 12. A poroszok Chateaudun felé vonulnak; rendes katonaság és nemzetőrség várja őket. Vermonból jelenti egy távirat: 3000 porosz Albert hg. parancsnoksága alatt újabb csapatokat vár, s a vidéken requirálni szándékoznak; s aztán Rouenbe akarnak menni.

Neufchateau, oct. 12. Metz környékéről jelentik, hogy vasárnap és hétfőn erős agyuzást lehet hallani. Bazaine 8-kán kirohanást eszközölt,

mely alkalommal a poroszoktól 600 db. ökröt és 500 db. juhot vett el.

A „Neue fr. Presse“-nek Brüsseltől távirják: A „Messenger du Midi“ egy tengerész-tiszt részletes tudósítását közli azon eseményről, hogy a poroszoktól Dünkirchen mellett egy páncél-fregattot foglaltak el 600 emberrel és 24 ágyúval.

Katonai körökben úgy hiszik, hogy Paris bombázatása mindaddig nem fog bekövetkezni, a míg a poroszok az egyik vagy a másik külérődöt kézzre nem kerítették s így a város védfalai alá nem jöhetnek. Hogy a poroszok a lehető legjobb tűzérési szereket és lövegeket viszik Paris falai alá, az gondolható. A mi ott eddigelő egybe van halmozva, arra látszik mutatni, hogy Paris ostroma tűzérési tekintetben minden eddigi ostromot felül fog mulni, s hogy Sebastopol ostroma csak másodrangú jelentőségű ezen új nagy hadmívelethez képest.

A „N. Fr. Presse“-nek egy londoni távirata jelenti: Miután Angolország a beavatkozást visszautasítá, — Oroszország igen sietősen újítá meg a kísérletet, a békekötés létrehozása végett. Oroszország remonstrál Paris bombázatása ellen. Mint-hogy a porosz király készségét fejezte ki az alkudozások iránt, most arról van szó, hogy a párisi kormány egy delegált tagjának a Tours-sal való közlekedés megengedtesse. — Az új határok, melyeket Moltke tervezett, Thionville, Metz, Pfalzburg, Strassburg és Mühlhausen lennének.

Hamburg, oct. 14. Gestemündéből, Helgoland mellől, következő hítelek jelentés érkezett 12-ről: A franczia hajók, köztük lapos pánczélos járművek és fregattok — a blokáde megszüntetése dacára — kétségtelenül támadást akarnak intézni Wilhelmshafen vagy a Weser bejáratára ellen.

Hamburg, oct. 13. A franczia flotta visszatérése nagy izgatottságot keltett. Az útlelek utolag panganak. Legközelebből azonban Brémát hiszik fenyegetettnek lenni. Azt mondják, hogy Falkenstein csapatainak előnyomulása fel-függesztetik és a partvédelem újra fog szerveztetni.

Hamburg, oct. 13. Wangerooze felől tegnap agyuzás hallatszott. Este röppentyűket láttak. Ugy gyanítják, hogy az egész csak valamely meg-feneklett hajónak jeladása.

A „Times“ a legújabb hadműveletekről.

A loirei sereg végre táborba szállott. A háború kitörése óta folyvást beszéltek egy, a Loire mögött alakuló 15 dik hadtestről; de csak legújabbban lett bizonyossá, hogy egy idő óta valósággal össze volt gyűjtve Tours, Blois, Orleans, Vierzon és Bourgesben, egy 60—80,000 főnyi hadtest, legnagyobb részben különböző fegyvernemű, gyakorlatlan s fegyelmetlen katonákból állván, némely mozgó-nemzetőrök, szabad lövészek, külföldi kalandorok, s algiri arab unjenczokból. Nemrég ezen tarka tömeg La Motte Rouge tábornok által némi kezdetleges katonai szervezést nyert, s előháda Reyant tábornok alatt Toursból Orleansba ment; azt várván, hogy a főváros segélyére fog sietve elindítottai. Szerdán reggel, saját előadása szerint, a tábornok egy tetemes hadosztályt élén kisebb számú ellenségre bukkan Chaussey- és Tourynál s azt Etampes felé visszavonulásra kényszeríté, néhány foglyot s 110 tehenet baggyván a francziák kezében. Pithiviers s több más helységek odahagyattak a poroszok által s 30-an közülük a turcok által legyilkoltattak. Reyant jelentésében elismeri, hogy néhány ágyúja az ellenség tűzérése által leszereltetett, s úgy látszik, hogy a németek teljes rendben eszközök visszavonulásukat. Mindazáltal a tour-i eseménytjő elő-jelnek tekintik a loirei sereg jövőbeli mozdulataira nézve.

Hogy annak fontosságát fölfoghassuk, nem kell felednünk, hogy a német seregek Paris előtt támadó háborút folytatnak; de hátrább, táborhelyeik körül, mindenütt védőleg kell föllépniök. A főváros bevétele oly vállalat, mely a támadókat az egész ország elleni harcra kényszeríti. A németek a franczia megyék közül mintegy 20-at szállottak meg, de csak egyiket sem hódíták meg teljesen. Ebből következik, hogy a meg nem szállott vidékek egész lakossága fegyverben áll, s az elrendelt tömeges fölkelés könnyen állíthat elő 3 millió fegyverforgató egyént. E szerint a németeknek nyitva kell tartaniok közlekedéseiket, s biztosítaniok kell az élelmi s hadikészleteket. A Paris előtt össze-gyűjtött, s a Metz és a kisebb várak előtt álló haderőkön kívül, röptűlő hadoszlopokkal kell bejárniok a Paris körüli egész vidéket. Ezt a németek valóban meg is tették, s még a főváros körülzár-lása előtt deidásai, gyalogság és tűzéréség által támogatva, mindenütt czirkáltak, rabolva s rémülést terjesztve, — minden haderő alakítását csirájában elfojtván.

Különösen a Loire vidéke felé irányzák erő-feszítéseiket, mivel a kormány küldöttjének Tours-ban jelenléte némi élénkséget adott a népfegyver-kezésnek. Ezen minden irányban kalandozó dzsidások előnyomulása oly merész és rettentővé lett, hogy a tour-i kormány, saját lakhelyét is félt-vén, Lyon- vagy Toulon-sba szándékozik visszavonulni. Ugyanezen sikerrel terjeszték ki a

németek munkálataikat nyugat és észak felé. Két hétig a poroszoknak mindezen irányokban való előnyomulása semmi akadályra sem talált a gyámoltalan lakosság részéről. A dzsidások tettenek birtokosok, mint Orleans és Charrière, sőt Rouen és Amiens is már készültek Nancy, s több más helyek példáját követni, a váltásáig fizetése által.

A kormány felhívásai, a helyhatóságok erőfeszítései, s végre a loire-i seregnek a nyíltságon megjelenése, más, éjszaka s nyugaton szervezett haderőkkel együtt, új lelket önthetnek a francia nemzet nagy tömegébe, a gyűlölt megátaladók végkiáltására. A poroszok azonban bízottan nem foglalkoznak a veszteségekkel, s tevékenységükben. Ők az erődökkel a veszteségtől visszanyerésének, s ezen új seregek valódi ereje próbálásának szükségét. A hazafias buzgalom semmi erőfeszítése sem teendő a francziákat képesekké arra, hogy nyílt síkon megmérkőzhessenek a győzelmes ellenséggel. Azonban megtörténhetik, hogy a németeknek egyenlőtlen számban kellend megütközniük. Ők nem harcolhatnak mindig nyílt síkon. Állásunk természeténél fogva, egy oly nagy területű vár körül, oly különféle támadásoknak vannak kitéve, melyeket csak a legkádátlanabb éberség mellett lesznek képesek minden ponton visszaverni. A németeknek megkötöttségű eréllyel kellend a veszélyrel szembeállaniok. Győzni, s keményen sújtani: létszükségű leendő rájuk nézve. Nekik erősbítéssel kell legerősebb a szabad lövészeket. Ők nem engedhetik meg, hogy ily ellenségek az országuton, s táborok körül csirkálhassanak. Igen gyakran a vesztes fél az, mely a harcoknak különös vadászá s kegyetlenség jellemét adja meg, de természetesen a nyertes fél bír legtöbb eszközzel rettentő visszatorlására.

Gambetta kiáltványa a departementokhoz.

„A köztársasági kormány parancsára oda-hagyam Páris, hogy a párisi nép reményeivel át hozzam nektek azoknak utasításait, és utmutatásait, kik azon küldetést vállalták el, hogy Franciaországot az idegenektől megszabadítsák.

A 17 nap óta körülzárt Páris színhelye több mint két millió oly népek, kik minden viszálkodást elfelejtettek, hogy a köztársaság zászlója körül seregélyjenek. A kormány Páris ágyuk és fegyverek nélkül találta; jelenleg 400,000 fegyveres nemzetőr, 100,000 behívott mozgó nemzetőr, és 60,000 rendes katonaságot számlál.

Számos műhelyben ágyukat öntenek. Nők naponta 1 milliónyi töltényt készítenek. Minden nemzetőri zászlóaljnak van két mitrailleuse és az ostromlók elleni kirohanások alkalmára tábori ágyukat is fognak kapni. Az erődök a tengerészek által vannak megzsalálva, és bámulatra méltó tűzérővel felszerelve. A szolgálat a világ első cselezői által látatik el. Eddig azok tüzelése meggátálta az ellenséget, hogy akár csak a legcsekélyebb földmüvet is felállíthassa.

A vár-ör, mely sept. 5-ig csak 600 ágyut számlált, jelenleg 3800 ágyuval van ellátva, mindenikhez 400 lőszerre való hadiszerrrel. A projektilék öntése buzgósággal folytatatik. Mindenki a csata esztére, részére kijelölt állomáson van. A sáncz övet folyvást megszállva tartja a nemzetőrség, mely reggelről estig gyakorolja magát a csatákra. Hazafiságunk, állhatatosságunk és tapasztalásunk által ezen rögtönzött katonák naponta kitűnőbbek lesznek.

Ezen sánczok mögött van egy harmadik, — torlaszokból készült öv, mely mögött a párisiak az utcai harc természetét erejét ismét megtalálták, hogy a köztársaságot védelmezzék. Mind ez nyugalommal, rendben és mindeneknek lelkes közreműködése mellett létesítették.

Mindez nem üres képzelődés. Páris bevehetetlen; azt sem meghódítani, sem meglegni nem lehet. A poroszok részére csak két mód marad fenn: a magamegadás és a kiheztetés. Azonban a megadás nem fog bekövetkezni; ép oly kevés az élelemhiány. Páris, mely élelemmel ellátta magát, közönsé a felhalmozott élelmiszereknek, több hónapig dacolhat az ellenséggel. A kényszer és hiányt férfias elszántsággal fogja elviselni, hogy testvéreinek a megyékben időt adjon arra, hogy ők is ide siessenek.

Ilyen a helyzet Párisban. Ezen helyzet nagy kötelességeket ró reátok: 1-ször, hogy semmi másra ne foglalkozzatok, csak a háborúval; 2-or, hogy a szükségből, jogból eredő köztársasági kormány-hatalomnak rendeleteit testvéreileg fogadjátok; ezen kormányt semmiféle becsavág, semmi más szenvedély nem fogja vezetni, mint az, hogy Franciaországot megszabadítsa az örvényből, melybe azt a monarchia sodorta.

Ily módon a köztársaság megalapítottatik, és az összeesküvők s a reakciónások ellen megvédeik. Az én megbízatásom: az ellenállásra minden nehézség nélkül számítani; mindenek segélye mellett egész eréllyel segíteni helyzetünk bizonytalanságán, és az idő elégtelenségét tevékenységgel pótolni. Emberekben nincs hiány; a mi azonban hiányzik, az a határozottság, állhatatosság és kitartás a tervek kivitelében.

A miben a gyalázatos sedani capituláció után hiány van, az a fegyverek. Az idevágó készletek mind Sedanba, Metzbe és Strassburgba küldetnek, mintha szerencsétlenségünk okozója, utolsó bűnténye.

nyének elküvetése alkalmával minden eszközt el akart volna tölteni venni, hogy romlásunkat ismét jóvá tegye.

Szerződések kötötték fegyverek szállítása végett. Ép ugy biztosítva van a felszerelés és ruházat is; sem munkásokban, sem pénzben nem lesz hiány. Roppant segély forrásainkat mind érvényesíteni kell; a sík-földről el kell enyésztenünk a félelmet; az örtlült paniqueknek ellene kell működünk; az ellenséget nem engedünk nyugalomhoz jutni; és a nemzeti harcot meg kell kezdenünk.

A köztársaság mindeneknek segélyét felhívja; a kormány mindenkinek bátorságát hasznosítani fogja; a hagyomány szerint minden talentumot felhasználand és fiatal vezéreket nevezend ki.

Az ég megszűnend ellenségtünknek kedvezni. Az őszi esők be fognak következni. A főváros által féken tartva, az ellenség honától távol, zavartatni, nyugtalanítani, zaklattatni fog népességünk által, és fegyvereink, az éhség és a természet által tizedeltetni fog. Lehetetlen, hogy Franciaország ge-niusa örökre elboruljon, hogy egy nagy nemzet a maga helyét a világban, 500,000 ember invasioja által elvétegni engedje.

Keljünk fel tehát tömegesen, és inkább haljunk meg, mintsem az eldaraboltatás szégyenét el-tűrjük. Balszerencsénkben számunkra csak a francia egység, és a köztársaság oszthatatlanságának érzete marad.

A körülzárt Páris ismét dicsteljesen megbizonyítandja halhatatlan jelzését, melyet egész Franciaország magának valland. Éljen a nemzet! Éljen a köztársaság! Éljen az új, oszthatatlan köztársaság!

UJDONSÁGOK.

— Ő cs. és Ap. kir. Felsége f. évi oct. 11-ről kelt s miniszterelnök úrhoz intézett legfelsőbb kéziratával az 1867. XII. magyarországi t. cz. és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok s országokat illetőleg az 1867. évi dec. 21-kén kelt törvény értelmében a közügyek tárgyalására hivatatott bizottságokat az 1870. évi nov. 11-kére Pestre összehívni, egyezsmind a közös miniszteriumokat alkotmányoszerű előterjesztéseik bemutatására utasítani méltóztatott. Miről a bizottságba megválasztott képviselő urakat azon megjegyzéssel sietek értesíteni, hogy a fennirt napon Pesten megjelenven, a megválasztásokat igazoló jegyzőkönyvi kivonatot a képviselőház irodájában átvenni s a tanácskozáskorban résztvenni méltóztatassanak. Pest, oct. 14. 1870. Somssich Pál, a képviselőház elnöke.

(—) Vasuti előengedélyek. A magyar közlekedési miniszteriumtól vasuti előmunkálatokra engedélyt nyertek: Balászy Gyula és társai Ó Budától Új-Szönyig, gr. Forgách Kálmán egy másodrendű vasutára Eperjestről Hanusfalván és Varannón át Órmezőig, csatlakozással az első magyar galicziai vasúthoz; gr. Forgách Antal és társai Nyit-rától Léván át egy alkalmas pontig a tervezett szob-salgótarjáni vonalon Vámos-Mikola és Ipoly-ság közt; b. Wattmann és társai Maros-Vásárhelytől Szászrégenen, Gyergyó Szent-Miklóson és Csik-Szeredán át Brassóig, szárnyvonallal Szászrégentől Beszterceig.

(—) Egy october 7-én kelt pápai bulla elrendelte a zsinat elnapoltatását, természetesen határozatlan időre.

(—) A „Magyar Állam” szerint a görög kath. román egyházmegegyék a kath. congressusban szintén résztvesznek.

(—) Megnyugtatósal. A m. kir. keleti vasut nagyvár-kozsvári vonalának építészeti állapota nére panaszok intzettek a közlekedési miniszter s nagyméltóságához. A közönség megnyugtatósal közlekedési miniszter ur, Ambrozovits vasuti és gőzhajózási főfelügyelői főfelügyelő urat küldé ki a fentnevezett vonal megvizsgálására; ki is a vasutat teljesen jó állapotban találta. Egyes helyeken ugyan mélyedések és hajlások fordultak elő, de ily esetek minden új hegyi pályán tapasztalhatók. Általános tájékozás gyanánt tehát ezen tudomásra hoztuk, hogy az építészeti vállalkozás részéről az ilyenmü bajok legott megelőzésére minden intézkedés megtétetett.

—s. Valaki erősen megtréfált egy budai Harpagont. Ez az ember gazdag, de roppant fővénny volt, és reszkette gondolt arra, hogy viruló budai szölleil valakinek eszébe juthat gyümölcsöző terhetől megkönyyíteni. Egy délután próbázta előt a Harpagont, mikor rémülten látja, hogy egy egész ismerős társaság jö a szöllebe, egyenesen felé; ezt több ismét újabb és újabb követte. Harpagont ur kétségbeesve gondolt a tömörked szölőfürtre, melyet e sáskahad fölemészteni fog. Isten hozta! re-bege, de szerette volna ezalatt másvilágra expedálni valamennyit. Minek köszönhetem ezt a szerencsét? kérde újból. A vendégek egymásra néznek s a zavar méltón nő, míg végre kistul, hogy a fővárosnak valamelyik tréfás ismerőse hívta meg a vendégeket Harpagont szölőjébe.

(—) Medvevadászat. A rendes őszi medvevadászatok N. Görényben a napokban már megkezdődtek, még pedig jelentékeny eredménnyel. Elcsett 2 medve és 4 farkas: a szebb példányt a medvék közül b. Bornemisza Leopold ejtette el,

kinek fegyvere alatt ezzel a 9-ik medve fizetett bőrével. A farkasok közül egyiket b. Bornemisza Albert lötte.

(—) Azon kardok, melyek az ősi pusztán a vasuti munkások által találtattak, s melyek annak idejében a lapokban sok polémiára adtak okot, mint a belügyminiszter leiratából olvastuk, valóban érdekes régiségeknek bizonyultak be s kettő közülük a muzeumba letétezt. A harmadik hollétéről a káptalanhoz kérdés tétetett át a várostól a miniszterium meghagyása folytán, s így remélenni lehet, hogy a káptalan, ha e harmadik bronzkard csakugyan birtokában van, mint nemzeti kincsét ki fogja szolgáltatni, hogy ez is méltó helyére, a nemzeti muzeumba helyeztessék.

(—) Biharmegye kincsbányája, a nagybárdi kőszéntelep kiaknázását a több hóval előt meg-alakult részvényitársaság, mint halljuk, nem sokára megkezdeti. E közzéről, melyből mutatóványokat több helyre küldöttek szét, szakértők a legkedvezőbben nyilatkoztak. A birodalom közsenet jóságban measse tulhaladja, mindazon tulajdonságokkal bírva, melyek a legkittünőbb minőségű kőszénben találhatók csak is.

(—) A kolozsvári m. k. pénzügyigazgatóság a kebelében megtresedett irodaségdíszti állomást Paszkovsky Antalnak adományozta.

(—) Az amerikai congressus 250,000 frot szavazott meg egy telescop állítására, melynek 4 év alatt kell elkészülnie a washingtoni csillagdában. Ez a legnagyobb csillagászati láteszer lesz az egész világban.

(—) A dublini állatkertbe pár nap előtt 4 darab vak halat szállítottak. E ritka halfaj egyedül Amerikában és pedig Kentuckyban az ugynevezett Mammoth barlangokban található, s nevezetesen, mert minden látószervük hiányzik; ezenkívül átlátszó és színtelenek.

(—) Le a cylinderrel, le a frakkal! a jelszó most az éjszaka-nemzet birlapokban. A német exaltadok fejükbe vették, hogy ők nem majmolják többé a „francia” divatot és felveszik nemzeti viseletüket, mely eddig — most veszik észre — még nincs. Segíteni ugy vélnék e bajon, ha egy művelt nékből, orvosokból és izléssel bíró szakókból álló bizottság ezt megállapítván és melyet az igazi hazafiak magukra véve terjesztenének. Mi azt tartjuk, hogy a német alaposaság azt kívánja, hogy egy előleges bizottság csak az elveket állapítsa meg.

— Barth Frigyes begedümvész Párisból Kolozsvárra érkezvén, e napokban tartja hangversenyét.

— Bécs, oct. 6. 1870. Közlebebről említettük, hogy a Mosse Rudolf ezég tulajdonosa, itteni üzlete (Stadt, Seilerstätte 2.) vezetését személyesen átvette. A mint most halljuk, hirdetési irodájának tevékenysége tetemesen emelkedett, mert sok hirdető veszi igénybe ezen úrnak a hirdetési szakmában jártas tanácsát. Mosse Rudolf úr azon ritka ügyességgel bír, hogy akármely hirdetésnek pikáns fogalmazványt, izletes és feltűnő nyomdászati kiállítást tud adni, a mi célszerű és pártatlan megválasztása mellett a birlapoknak majd mindenkor jó sikert eredményez. (N. Wiener Tagblatt.)

(—) (Necrolog.) Malomvizi gr. Kendeffi Róza már özvegy b. Wesselényi Farkasné, maga; gyermekei: b. Wesselényi József, Róza, férje gr. Bánffy Béla, gyermekek Róza, Mária, férje b. Bánffy Ádám, Anna, Eugenia, Teréz; ugy szintén Wesselényi Polikszéna Paget Jánosné, b. Wesselényi Krisztina Nagy Péterné, b. Wesselényi Anna özvegy Bruckenthal Mihályné, b. Wesselényi József b. Bánffy Jánosné, b. Wesselényi Mária ifj. b. Wesselényi Ferenczné, testvérek és minden rokonok nevében megkeseredett szívvel tudatja, hogy szeretett férje, az illeték páratlan jóságú aija, nagypapja, testvére, rokona Hadadi báró Wesselényi Farkas évekig tartó súlyos és keserves nyavalyától kimerülve, élete 61-dik, boldog házassági szövetsége 30-dik évében, folyó hó 15-én reggeli 5 és egy-negyed órakor megszűnt szenvedni és élni. Hült teteriei f. hó 19 n d. e. 10 órakor, felettük tartandó könyörgés után inditta-nak Hadadba végnynyalomra elhelyezés végett. Kolozsvárt, október 15-én, 1870.

Kimutatás

a tordai kisegítő pénztár-egylet 1870. évi szeptember havi forgalmáról.

Bevétel:

Pénztári maradvány augusztus hóról	8749	frt	98	kr.
Rendes és rendkívüli betételek	11,124	„	2	„
Könyvdíj	15	„	—	„
Kamatok provisio és váltódíj	586	„	31	„
Bélyegdíjban	28	„	85	„
91 tagtól visszafizetett kölcsön	26,010	„	—	„
Összes bevétel:	46,514	„	16	„

Kiadás:

91 váltó mellett kölcsön	28,095	frt	—	kr.
Összes kezelési kiadás	82	„	96	„
Bélyegre	28	„	85	„
Tőke visszafizetés	5138	„	96	„
Pénztári maradvány	13,168	„	39	„
Összes kiadás:	46,514	„	16	„

Wolff Gábor, Májai István, Szentpéteri Antal, igazgató, könyvvezető, pénztárnok.

— Tűzkrónika. Nemcsak Erdélyben szaporodik naponta a tűzesetek száma, de annak határain kívül is. Lembergben a vaspálya raktárak kigyulása több százezer forint kárt okozott. Pesten az első magyar waggon gyár szenvedett nagy veszteséget, a fa-anyagokon kívül teljesen kész 80 waggon is égvén el; Nagy Sz. Miklóson a gőzmalom égett el; Csákváron 102 épület, mindengabonáival és takarmányaival pusztult el; a barlangjáról híres Adelsberg nevű csinos mezőváros majdnem egészen a lángok martaléka lett; ezen felül számos aprókat mellőzve, nagyobb égések voltak: Sz. János, Szakacska, Patak, Monostor, Batur, Miskolcz, Pesked, Dorog, Sámson, Kerek, Ápeza, Ruszka, Radvány, Berzel, Gyömör, Liska, Kér, Veresegyház, Vecsés, Koltka, Csakova, Cserbény, Ujváros, Bál, Keresztaszeg, Tase, Szőlős, Ujfal, Sz. György, Gaj, Kapos stb. helységekben. A károk annál érzékenyebbek, mert mindenütt a gabonák és takarmányok is oda égtek, s most az emberek aggódva néznek a tél elébe.

Legújabb táviratok.

Tours, oct. 14. A kormány egy proclamatióban a következő, e hó 12-én Párisból léghajóval érkezett tudósításokat teszi közzé: A nemzet-őrség a porosz ellen akart menni; az első győzelemről a jelentés így hangzik: A poroszok az általuk három hét óta elfoglalt hadállásokból az egész övönalon kiverettek. Észak felé, St. Denis irányában a poroszok Stains, Pierrefitte és Dugny-tul tettek. Keleten Bobigny, Joinville, a creteili hid és az avroni fensik ismét elvétezt a poroszoktól. Délnyugaton Mendon és St. Cloud vétetett el tőlük.

Bécs, oct. 15. A „Corr. Warrens” — utalván arra, hogy a semleges hatalmak már előbb is eredménytelenül törekedtek közbenjárni a hadviselő felek között a béke helyreállítására, kimutatja a béke létesítése iránti kísérletnél Austria elszigetelt eljárásának lehetetlenségét, és azt mondja: Dacára annak, hogy a bécsi kabinet előtérbe állítása a közbenjárás kísérletnél mellőztetett, az mégis folytat azon akadályok elhárítására fáradozik, melyek az európai semleges hatalmakat tekintélyöknek nem érvényesítése folytán azzal vádolták, hogy nem iparkodnak a hadakozó feleket békekötésre módatni. Az osztrák-magyar közös külügyminiszterium tevékenysége ezen törekvésben összpontosul.

München, oct. 15. A bajorok 10-kén 150 és 11-én 800 embert vesztek. 11-kén a bajorok 25,000 emberrel küzdöttek a francziák elleni makkas harcban.

Tours, oct. 14. Bourbaki tábornok ide érkezett. Garibaldi ma Besanconban van; itt a lakosság és hatóságok által lelkesülten üdvözölte.

Tours, oct. 15. Gambetta egy proclamatióban tudt adja Tours lakosságának a párisi őrség által kivívott győzelmet, s így végzi: Az ellenség tudja most már, mit tehet egy oly nép, mely el van határozva, intézményeit és becsületét megmen-teni. A tartományok is tegyék meg kötelességüket ugy, mint Páris. Éljen Páris! Éljen Franciaország! Éljen a köztársaság!

Tours, oct. 15. A poroszok megkezdették Soissons bombáztatását, és bevonultak Epinalba.

Berlin, oct. 15. Twisten képviselő meghalt. Az „Elisabeth” corvette a francia hajóhad által üldözöbe vétetvén, az Elbe-torkolatba menekült be, és viszonzás nélkül hagyá az ellenség tüzelését.

Brüsszel, oct. 15. Chambord gróf egy manifestumot intézett Franciaországhoz, melyben ezeket mondja: Ő kész, szerencséjét a hazának szenteli. A köztársasági intézmények Franciaország monarchikus talaján meg fognak gyökerezni. Az ő becsavága a francziákkal közösen egy kormányt alapítani, melynek alapja a jog, melynek segélyforrása a becsületesség, és melynek végcélja a morál.

A német hadsereg részéről a f. hó 10-ki csatában a Tann-féle bajor hadtest s az Albert hg. és Stolberg gr. lovashadosztálya vettek részt. E szerint a németek győzelme igen természetes. A 11-ki csatában a porosz hivatalos sürgöny szerint vagy 44,000 német vett részt, a mi az összes loirei sereggel egyenlő volna, mely utóbbinak csak egy része volt tűzben.

A „Daily News”-nak írják Tournéból: hogy ott több napon át éjjel-nappal csapatok vonultak át északi irányban. Hogy ezen északi irány Orleans-ra, vagy Le Mans-ra vagy más pontra vonatkozik-e, az nem mondatik. Hogy e haderők továbbá a Loire-hadsereghez tartoztak-e vagy nem, az sem mondatik.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Octob. 15-én: 5% Metaliques 100 frt 56.65. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 66.20. Kamat 56.65. 1860. Kölcsön 91.80. Bankrészevény 708. Hitelintézet részvény 200 frt 253.30. London 10 ft st. 100 frt. 23 1/2 kr 124.30. Ezüst 122.—. Ca. királyi arany 5.95 5/10. Napoleonkor 20 fran. 9.94.

Földtehermentesítési kötványok: Magyar 78.—. Tomsai 76.50. Erdélyi 75.—. Horv.-Slavon 79.—.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

